

Selinus Antik Kenti Şekerhane Köşkü (Kenotaph) 2007 Yılı Kazı ve Belgeleme Çalışmaları

Excavation and Documentation Work in 2007 at the Şekerhane Köşkü (Cenotaph) at Ancient Selinus

Seher TÜRKMEN – Gülcan DEMİR

Selinus antik kentinin çay ile denizle birleştiği yerdeki düzlükte yer alan ve Şekerhane Köşkü adı ile bilinen yapıda, Müze Müdürlüğü başkanlığı altında İstanbul Alman Arkeoloji Enstitüsü işbirliği ile daha çok belgeleme-yene yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

1. Bitki temizliği

Yapıda ve temenos duvarlarında yetişmiş olan bitkiler tamamen kesilmiş ve temizlenmiştir.

2. Fotogrametrik çizim

Yapının 2005 yılında başlayan mimari çizimi çalışmaları Alman Arkeoloji Enstitüsü mimarlarından C. Winterstein ve iki öğrenci tarafından hedeflendiği gibi 2007'de bitirilmiştir.

3. Mimari parçaların çizimi

Şekerhane yapısına ait olup, yıllardır tarımsal faaliyetler nedeniyle çevreye yayılanlar, duvarlarda kullanılanlar ile kazı çalışmalarımız sırasında bulunan toplam 400 adet in üzerinde mimari eleman parçaları müzeye taşınmış, çizimleri de yapılarak belgelenmiştir.

4. Sondaj çalışmaları

Şekerhane Köşkü'nün Paribeni ve Romanelli tarafından 1914 yılında çizilen plan ve fotoğrafında yapıyı çevreleyen sütunlu revağın kuzey duvarındaki propylon görülmektedir (Res. 1). Fotoğrafta iki insan yüksekliğinde görülebilen yarım sütun düzenlemeli propylona ilişkin, mahalle sakinlerinin de 1960'lı yıllara kadar yarım bir sütunun ayakta olduğu bilgisini vermesi üzerine, yapının

The building known as the Şekerhane Köşkü is located in the flat area where the stream flows into the sea. The work at this monument was carried out under the direction of the Alanya Museum with collaboration from the German Archaeological Institute at Istanbul and it mainly focused upon documentation.

1. Cleaning of vegetation

Plants growing on the building itself and in the temenos wall were cut and removed.

2. Photogrammetric drawings

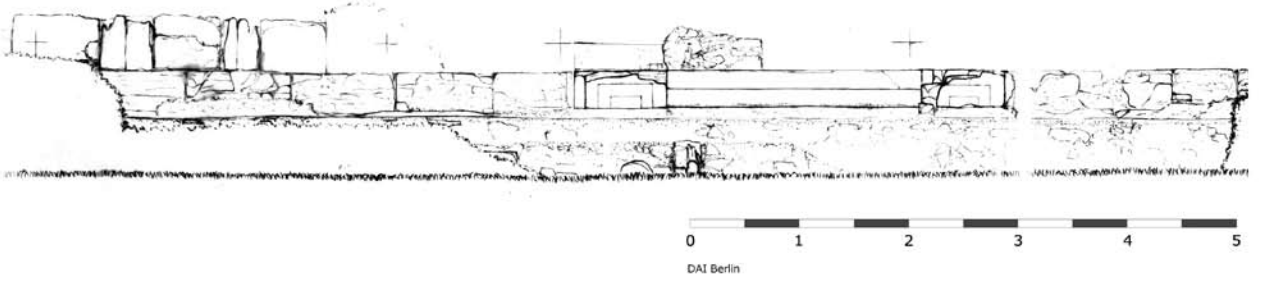
The architectural drawing work initiated in 2005 was completed as planned by architect C. Winterstein of the German Archaeological Institute and two students in 2007.

3. Drawings of architectural elements

More than 400 architectural elements and fragments were collected and moved to the museum where drawing and documentation of these elements was completed. The pieces, all belonging to Şekerhane Köşkü, had been scattered around, a consequence of agricultural activities over the course of many years, some had been reemployed in walls and others were found during the course of our excavations.

4. Soundings

In the photograph and the plan drawn and published by Paribeni and Romanelli in 1914, a propylon is recorded in the north wall of the colonnade surrounding the

Res. 1 1 No.'lu sondajın kesiti, avluya giriş (C. Winterstein)
Fig. 1 No. 1 excavation - section - entrance (C. Winterstein)

orta eksenini doğrultusunda ve temenos duvarının iç ve dış kısmında sondajlar açılmıştır. Yapının çevresine ilişkin çizim çalışmasına esas olmak üzere 6 noktada kazı ve temizlik çalışması yapılmıştır.

a. Kuzey temenos duvarında açılan sondaj çukuru

Yaklaşık 5.20x5.80 m. ölçülerindeki duvarın iç cephesinde açılan sondaj çukurunda, yüzey toprağının 15 cm. derinliğinde, Selçuklu Dönemi'ne ait temenos duvarını dikine kesen güney-kuzey doğrultusunda birbirine paralel iki duvar tespit edilmiştir. Toprak harç ve moloz taştan oluşan bu duvarlar Selçuklu Dönemi'nde avlu etrafına sıralanmış mekanlardan biri olmalıdır. Batı duvarının yakınında bulunan Selçuklu Dönemi bronz sikke ile de durum desteklenmektedir. Ayrıca bu duvarları batı-doğu istikametinde kesen ve stylobata bitişik uzanan, pişmiş topraktan yapılmış, etrafı harçlı duvarla koruma altına alınmış künklerden oluşan bir su kanalı da tespit edilmiştir. Bu künklerin avlunun kuzey doğu köşesinde bulunan Selçuklu hamamına kadar uzandığı tahmin edilmektedir. Temenos duvarının dış cephesindeki çalışmalarımızda ise; yüzey toprağının hemen altında harçlı bir platform üzerine oturtulmuş iki basamaklı bir kapı eşliği tespit edilmiştir. Platform çok sert bir harç tabakası ve moloz taşlarla, eşik ve basamaklar ise mermer bloklarla yapılmıştır. Bloklar üzerindeki izlerden, eski fotoğrafta görülen yarım sütunların bu kapının iki yanında yer aldığı kesin olarak anlaşılmıştır. Ancak Paribeni ve Romanelli'nin planındaki gibi üç sütunlu değil, sadece yanlarda birer yarım daire sütunlu bir giriş düzenlemesinin olduğu anlaşılmaktadır. Kenotaphı ortalan bu girişin, kenotaph avlusuna girişi sağlayan portikus olduğu görülmüştür (Res. 1-2). Bu alanda yüzey temizliği sırasında Roma Dönemi yapısına ait frizlerden de bir parça daha bulunmuştur. Bezemeli kısmı yaklaşık 20x8 cm. ölçülerindeki kabartma üzerinde işlenen figür boyutu ele geçen diğer frizler ile uyuşmaktadır (Res. 3).

structure (Fig. 1). In the photograph, the remains of the propylon are seen with semi-columns reaching twice the height of a man and the locals informed us that a semi-column stood there until the 1960s. Consequently we dug soundings on the middle axis and inside and outside the temenos wall. To facilitate the completion of this drawing work, excavations and cleaning work was carried out at six points around the structure.

a. Sounding dug on the north temenos wall

The trench on the inside of the wall measured about 5.20x5.80 m. Just 15 cm. under the surface two walls running parallel to each other orientated in a north-south direction were found extending perpendicularly to the Seljuk period temenos wall. These walls were built with rubble and mud mortar and they must have belonged to one of the rooms erected around the courtyard during the Seljuk period. This is further supported by the bronze coin of the Seljuk date found near the western wall. In addition, a water canal of baked clay pipes reinforced with mortared wall was identified extending along the stylobate and intersecting these walls. These pipes are thought to extend to the Seljuk period bathhouse located in the northeast corner of the courtyard. Our work on the outside of the temenos wall revealed a threshold with two steps resting on a mortared platform, just beneath the surface. The platform was built with a very hard lime and rubble while the threshold and the steps were built from marble blocks. Traces on the blocks clearly indicate the semi-columns seen in the old photo flanked this threshold. However, it was also observed that the propylon had only two semi-columns, not the three that are recorded on the plan by Paribeni and Romanelli. This entrance is located on the axis of the cenotaph and was indeed the portikus leading into the courtyard of the cenotaph. In the course of the ground cleaning work, another piece belonging to the frieze of the Roman

Res. 2 1 No.'lu sondaj
Fig. 2 No. 1 excavation

Res. 3 Mermer kabartma parçası
Fig. 3 Carved marble fragment

b. Kuzey temenos duvarındaki diğer sondaj çukurları

Kuzey temenos duvarı üzerindeki portikus düzenlemesinin kaç sütun üzerine oturduğunu araştırmak amacıyla belirli aralıklarla üç adet sondaj daha açılmıştır. Bu çalışma sonucunda platformun avlunun kuzeydoğu köşesinde bulunan Selçuklu hamamına kadar devam ettiği, hamamın bu Roma platformu üzerine oturtulduğu ve köşke (kenotaph) ait başka bir giriş düzenlemesinin bulunmadığı anlaşılmıştır.

c. Güney temenos duvarında açılan sondaj çukuru

Güney temenos duvarının doğu köşesinde stylobat ve temenos duvarının mimari özelliklerini detaylı olarak incelemek üzere kazı öncesi yüzeyde tespit edilen stylobat ile temenos arasındaki alanda kazı çalışması gerçekleştirilmiştir. Stylobat ile temenos duvarı arasındaki uzaklık yaklaşık 5 m.'dir ve avluyu tamamen çevrelemektedir. Stylobatın iki basamak şeklinde mermer bloklardan yapılmış olduğu, alt basamağındaki mermer blokların oyulması ile bir drenaj kanalı haline getirildiği ve üst basamaklar üzerinde belirli aralıklarla sütun kaidelerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Temenos duvarları, Selinus yarımadasının doğusundaki alandan getirilen ve doğa şartlarında çabuk bozulan bir malzeme olan kumtaşından dekoratif ve sağlam bir örgü ile oluşturulmuştur.

Duvarın köşke bakan iç yüzeylerinin mermer plakalarla kaplı olduğu *in situ* parçalardan anlaşılmıştır. Bu plakalar duvara siva ve bronz tırnaklarla monte edilmiştir. Bu alanın kazısında ise bir adet gümüş Roma İmparatorluk Dönemi sikkesi, mermer medusa başı kabartma parçası ve kaplama plakalarını sınırlandıran profilli mermer mimari eleman parçaları ele geçmiştir.

period structure was also found (Fig. 1-2). The part decorated in relief measures about 20x8 cm. and the figure in it conforms to the dimensions of others on other fragments of this that have been excavated (Fig. 3).

b. Other soundings on the north temenos wall

Three more sounding trenches were dug, in order to determine the number of columns in the porticus of the north temenos wall. The work revealed that the platform continued up to the Seljuk bathhouse in the northeast corner of the courtyard and that the bathhouse rested upon the Roman platform and that the köşk (cenotaph) did not have a separate entrance arrangement.

c. Sounding on the south temenos wall

Excavation was carried out in the area between the temenos and the stylobate already identified on the surface, in order to clarify the architectural details of the stylobate and temenos wall in the east corner of the south temenos wall. The distance between the temenos wall and the stylobate is approximately 5 m. and they encircle the courtyard on all sides. The stylobate was built as two steps built from marble blocks – the lower step was carved and turned into a drainage canal while the upper step had column bases at certain intervals. The temenos walls were built from sandstone – not a durable type – brought from east of the Selinus peninsula, in a decorative and strong masonry.

It was inferred from the *in situ* pieces that the inner surfaces of the wall were faced with marble plaques fitted with mortar and bronze lugs. Amongst the small finds from this area were a silver coin of the Roman Imperial period, a fragment of a marble Medusa head in relief, and architectural elements with profile that bordered the facing marble plaques.

d. Doğu stylobat sondaj çukuru

Doğu temenos duvarının önünde daha önceki kazı sezonlarında açtığımız sondaj çukurunda temizlik çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada sonucunda, kenotaphın doğu cephesinde iki sıra stylobatın olduğu ve bunların üzerinde sütunların bulunduğu, mevcut kaide izlerinden anlaşılmıştır. Bu da yapının doğusunda ve batısında çift sıra sütunun yer aldığını kesin olarak kanıtlamaktadır.

e. Yapının güneydoğu köşesi ve ön cephe sondaj çukurları

Şekerhane Köşkü'nün (kenotaph) temelini oluşturan platformun ölçülerini belirlemek için yapının çevresinde de (güneydoğu köşesinde ve ön cephesinde) kazı ve temizlik yapılmıştır. Bu çalışma sırasında parçalar halinde Selçuklu Dönemi duvar çini parçaları ile geç dönem sırlı seramik parçaları bulunmuştur.

2005-2006-2007 yıllarını kapsayan çalışmalar sonucunda, Şekerhane Köşkü adıyla anılan yapının, Traianus'un kenotaph'ı olduğu kesinlik kazanmıştır. 2008 yılında, kenotaph ve çevresinde bir jeofizik araştırması yapılarak proje tamamlanacak, kapsamlı bir yayına dönüştürülmesi çalışmalarına başlanılacaktır (Res. 4).

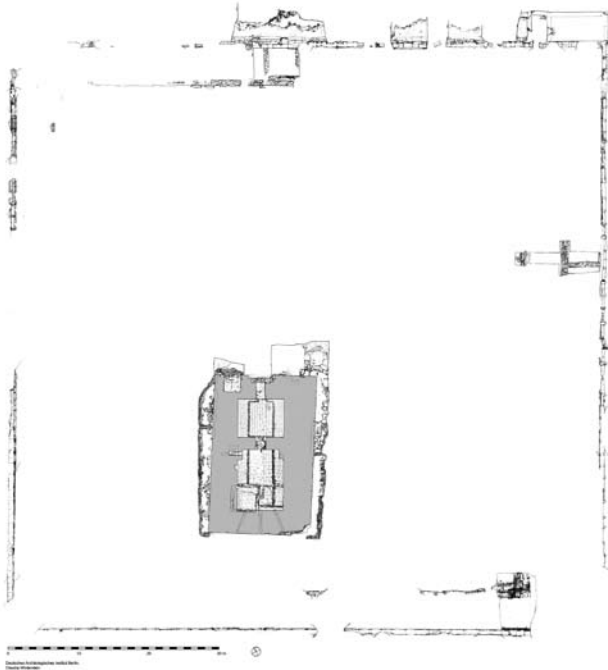
d. Sounding on the east stylobate

The sounding trench dug earlier in front of the east temenos wall was first cleaned, then it was observed that there were two rows of stylobate topped by a colonnade on the east facade of the cenotaph. This find shows there were double rows of columns on the east and the west sides of the structure.

e. Soundings on the southeast corner and façade

Excavation and cleaning work was carried out on the southeast corner and on the facade of the Şekerhane Köşkü (cenotaph) in order to determine the dimensions of the platform forming the foundations. This work revealed fragments of Seljuk tiles and later period glazed potshards.

Work conducted from 2005 through to 2007 has shown the Şekerhane Köşkü was actually the cenotaph of Trajan. In the 2008 season a geophysical survey will be conducted on and around the cenotaph and the preparations for its comprehensive publication will begin (Fig. 4).

Res. 4 Yapının temenosuyla birlikte planı (C. Winterstein)

Fig. 4 Plan of the building and temenos (C. Winterstein)